

Rode draden op basis van gesprekken met essayschrijvers (en later essays zelf)

A. Achtergrond

We hebben 12 essayschrijvers gevraagd om in totaal 11 essays te schrijven over de (gewijzigde) institutionele verhoudingen (het samenspel tussen Rijk, mede-overheden en samenleving) in de domeinen jeugd, onderwijs, economie, lokale en regionale besluitvorming en grensregioproblematiek, die als gevolg van corona urgent(er) zijn geworden. Daarnaast schrijft één essayschrijver een overkoepelend essay, dwars over alle thema's heen. Per thema hebben we iemand uit de wetenschap en een *key player* gevraagd te reflecteren op het onderwerp institutionele verhoudingen.

Thema	Schrijvers
Jeugd	5.1.2e & 5.1.2e
Onderwijs	5.1.2e (laatste nog niet toegezegd)
Economie	5.1.2e & 5.1.2e
Lokale en regionale besluitvorming	5.1.2e en 5.1.2e
Grensregio's	5.1.2e
Algemeen	5.1.2e

B. Eerste beeld van de overkoepelende "rode draden" (n.b. we ontvangen de concept-essays op 10 november; onderstaande beeld is op basis van gesprekken met diverse essayschrijvers)

C.

- Definieer bij een crisis snel wie het relevante maatschappelijk veld is, maak gebruik van digitale overlegvormen en richt daar aangepaste (snelle) besluitvorming voor in.
- Gebruik bestaande formele kanalen ook voor besluitvorming over andere vraagstukken (vb. over asielopvang).
- Naast formele kanalen is het bij crises verstandig om snel informele kanalen te mobiliseren. Veel is daardoor tijdens de coronacrisis goed gegaan, ondanks bestaande formele verhoudingen die soms in de weg zaten.
- Meer sturen op het "wat", het "hoe" laten aan het veld/ de uitvoering. De Rijksoverheid zou het doel moeten vaststellen (bv. geen overbelasting zorg) en decentrale overheden en samenleving meer de ruimte laten om invulling/maatregelen te vinden om tot invulling van dat doel te komen (bv. geen QR-code maar armbandje in horeca).
- Geef mensen die kritisch zijn op het beleid ook de ruimte om hun tegengeluid te laten horen. Zet hen niet weg als 'wappies', want daarmee zet je een hele groep weg.
- Tijdens crisis meer op centraal niveau sturen, maar met betere betrokkenheid van partners uit het veld.
- Maak de sturing binnen sectoren flexibel, zodat de mate van sturing (wat) meebeweegt met de crisis.

D. Eerste beeld van de specifieke "rode draden" per domein

Jeugd

- Informele kanalen en vormen van samenwerken buiten bestaande structuren om werkt goed om snel en actiegericht te kunnen werken (vb. 5.1.2e doorbraakoverleg, BO Brede Regietafel Sociaal Domein).
- Verschil in behoefte aanpak per gemeente – generiek budget.

Onderwijs

- Sluiting van de scholen is ingegeven vanuit onderwijspersoneel, later in het frame van "ouders dmv thuiswerken op kinderen laten passen".
- Met toekennen van extra onderwijs-budget sturing op inhoud van onderwijs
-

Steunpakketten

- Eerst inhoudelijke besluitvorming over maatregelen, daarna "even" en steunpakket maken; pas later betrokkenheid bij totstandkoming maatregelen.
- Is de steun daar terechtgekomen waar deze nodig was? Rol en positie ZZP

Lokale en regionale aanpak van de crisisbesluitvorming

- Stelling: de TWM heeft effectief niets veranderd tov de Wvr.
- Gemeenten zijn veel beter in staat om maatwerk te leveren, beleid en uitvoering decentraal organiseren.
- Rol burgemeester als burgervader/moeder, beperkte sturingsmogelijkheden
- Rol gemeenteraad in crisissysteem waar besluiten op centraal niveau zijn genomen
- Rol burgemeester in regionaal beleidsteam.
- Ruimte voor lokale uitwerking?
- Aansturing (lokale) GGD

Grensoverschrijdende samenwerking

- Door de rigide lijnen vanuit het rijk verviel de mogelijkheid van maatwerk en zijn bestaande structuren doorkruist.
- Maatregelen in de afzonderlijke landen op centraal niveau bedacht, zonder de implicaties voor grensoverschrijdend (werk)verkeer te betrekken.
- Een grensoverschrijdende **bestuurlijk** crisisteam ontbreekt (op operationeel niveau wel weer grensoverschrijdende verbanden).
- Implicaties van thuiswerken in grensoverschrijdende situaties: belastingplichtig in het land waar het werk gedaan wordt. Idem: grensoverschrijdend grensverkeer nu op achterstand omdat grensmedewerkers de dupe zijn van maatregelen → inregelen van testen (3x pw) duurde lang/kostbaar.
- Benelux speelde geen rol; was dit een praktisch instrument geweest om maatregelen af te stemmen?